

В.В.ТОМАШЕВСЬКИЙ

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА
ФОРМУВАННЯ
ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ
У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ
ЗАКЛАДАХ

КРИВИЙ РІГ - 2015

УДК 378.016:7.012(07)

Томашевський В.В. Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. – Кривий Ріг : КП ДВНЗ «Криворізький національний університет», 2015. – 36 с.

Робота містить в собі теоретичні наукові розробки проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, а саме: актуальність питання в умовах сьогодення, коротке обґрунтування педагогічної концепції та науково-педагогічної моделі цього процесу, а також розгорнуту комплексну програму формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, що пропонується автором для використання викладачами вищих закладів освіти, науковими працівниками, аспірантами, магістрантами та студентами, зацікавленими цією проблематикою.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

ШИНА Андрій Юрійович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики технологічної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка

ЩЕРБИНА Володимир Григорович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри декоративно-прикладного мистецтва та дизайну Криворізького педагогічного інституту ДВНЗ «Криворізький національний університет»

РЕЗНИЧЕНКО Микола Іванович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри теорії та методики декоративно-прикладного мистецтва і графіки Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського

Обговорено та рекомендовано до друку рішенням кафедри ДПМ та дизайну Криворізького педагогічного інституту Державного вищого навчального закладу «Криворізький національний університет»

Протокол № 8 від 26.03.2015р.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	6
КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	12
1. Теоретичне обґрунтування комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.....	14
2. Структура та розділи комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.....	19
3. Змістові модулі комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.....	27
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	33

ВСТУП

На сьогодні сучасна освіта в якості пріоритетного висуває завдання, пов'язане з підготовкою особистості, здатної активно взаємодіяти зі світом прекрасного, глибоко сприймати, розуміти, правильно оцінювати, творчо осяювати та використовувати на практиці художньо-естетичні цінності, культурні та естетичні надбання людства, зберігати та примножувати їх у процесі життєдіяльності та культуротворчості. Естетичне ставлення сучасної людини до навколишньої дійсності визначається важливим показником її розвитку, і це стосується не тільки культури спілкування, моральних та правових відносин поміж людьми та інших суспільних рис виявлення естетичної культури особистості, але й формування її можливостей і здібностей активно взаємодіяти з проявами прекрасного в природі, побуті, праці, навчанні, творчості.

За таких умов формування естетичної культури особистості набуває пріоритетного значення в сучасній освітньо-виховній практиці, яка здійснюється на різних етапах становлення і розвитку людини, охоплює педагогічні дії, які мають місце в системі дошкільної, початкової, середньої, вищої школи, а також в діяльності позашкільних навчальних закладів. В різний час цими питаннями переймалися цілий ряд вчених, а саме І.Андрощук, І.Андрущенко, Є.Антонович, О.Бабічев, М.Бабков, М.Букач, В.Бутенко, Н.Бутенко, О.Воеводін, П.Гаврилюк, І.Гнатюшин, Д.Джола, О.Жорова, І.Зязюн, В.Іванов, М.Каган, Т.Качалова, О.Колеснікова, А.Комарова, Н.Крилова, С.Кудрявцева, В.Ліпський, С.Лісова, В.Лічковах, С.Мельничук, Н.Миропольська, Г.Падалка, Ю.Пастухова, Л.Пенко, Л.Романишина, О.Рудницька, А.Федь, Г.Шевченко, А.Щербо, Н.Ястребова та ін. що надавали формуванню естетичної культури особистості важливого значення у всіх її багатоаспектних проявах. Йдеться, зокрема, про різні форми впливу естетичної культури на фізичний, психологічний, соціальний, духовний та творчий розвиток особистості. Попередні наукові пошуки в цій галузі дозволили з'ясувати, що естетична культура особистості є освітньо-виховним явищем, яке

має важливе значення для цілісного, гармонійного розвитку людини, формування її потенційних сил, творчих здібностей і можливостей.

В сучасних умовах особливий інтерес й актуальність викликає проблема формування естетичної культури дизайнерів, покликаних на високому професійному рівні вирішувати складні завдання естетичного оформлення навколишнього середовища, привносити у сферу життєдіяльності суспільства людини необхідні елементи естетичного, художньо-конструкторського змісту. Теоретичний аналіз особливостей естетичної культури дизайнера дозволяє констатувати, що це є важливе духовне утворення особистості, яке акумулює в собі досвід пізнання естетичних цінностей, усвідомлення їх ролі і значення в процесі життєдіяльності, а також спроможність освоєння дійсності за законами краси. Дослідження проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, теоретичне осмислення найважливіших аспектів та закономірностей розвитку цього духовно-функціонального явища засвідчило, що це є *духовно-функціональне утворення особистості, яке певним чином структуроване, має внутрішні і зовнішні зв'язки, знаходиться в стані динамічного розвитку, спирається на властиві йому можливості самоорганізації.*

Усвідомлення природи естетичної культури особистості, і естетичної культури дизайнера зокрема, дослідження об'єктивних закономірностей їх становлення та з'ясування чинників, що спроможні впливати на розвиток і збагачення естетичних якостей людини спонукали нас до прийняття певних педагогічних рішень та створення відповідного методичного забезпечення вказаного процесу.

ПЕДАГОГІЧНА КОНЦЕПЦІЯ ТА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Усвідомлення актуальності проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищому навчальному закладі, необхідності її теоретичного осмислення та практичного вирішення спонукає нас до подальших дій науково-педагогічної спрямованості. Йдеться про необхідність обґрунтування на концептуальному рівні зазначеної проблеми та визначення вихідних педагогічних положень щодо організації та педагогічного супроводу процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. Важливість цих дій зумовлена тим, що естетична культура студентів-дизайнерів знаходиться в стані розвитку та динамічних змін, що висуває перед сучасною освітньо-виховною практикою вимоги, пов'язані з необхідністю її формування у відповідності зі зростаючими потребами українського суспільства та новими реаліями та викликами, які мають місце у сфері суспільних відносин, розвитку освіти, духовної культури тощо.

Розроблена нами *педагогічна концепція* формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах передбачає концептуальне осмислення вказаної проблеми, пов'язане з педагогічним супроводом вказаного процесу, і охоплює питання орієнтаційного, процесуального та організаційного змісту. Педагогічна концепція передбачає також належне обґрунтування таких аспектів процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, як його мета, завдання, напрями, принципи та педагогічні умови.

Мета формування естетичної культури майбутніх дизайнерів являє собою важливий компонент освітньо-виховної діяльності, який дозволяє генералізувати зусилля викладачів і студентів щодо досягнення визначеної перспективи, посилює увагу до внутрішніх чинників впливу на розвиток

творчих сил і можливостей студентів, забезпечує цілеспрямоване збагачення духовно-практичного зв'язку зі світом прекрасного.

Зміст педагогічної концепції формування естетичної культури майбутніх дизайнерів дозволив розкрити процесуальні питання, визначити основні вимоги та *принципи* формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. До них віднесено суспільні, культуротворчі, педагогічні та особистісні принципи. Визначено, що урахування цих принципів дозволяє гармонізувати зв'язок естетичної культури дизайнерів з суспільною практикою, розвитком найважливіших форм суспільної свідомості; посилити взаємодію з існуючим досвідом культуротворчої діяльності, збереженням, збагаченням та ефективним використанням матеріальних і духовних здобутків суспільства; забезпечити послідовні і цілеспрямовані педагогічні дії, пов'язані з розвитком естетичної свідомості, активності, художньо-конструкторської творчості студентів; створити умови, необхідні для самоорганізації естетичної культури майбутніх фахівців та її майбутнього функціонування.

Окрім цього, було обґрунтовано концептуальні положення, що характеризують педагогічне забезпечення процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, наголошено на доцільності створення відповідних *педагогічних умов*. До таких умов віднесено: актуалізацію естетичної культури майбутніх дизайнерів; організацію естетичної освіти студентів-дизайнерів; залучення студентів до естетизації навколишнього середовища; оволодіння майбутніми дизайнерами досвідом самоорганізації естетичної культури. Визначене педагогічне забезпечення передбачає розвиток у майбутніх дизайнерів інтересу, ціннісних орієнтацій, свідомої потреби у формуванні духовно-практичного зв'язку зі світом прекрасного; ознайомлення їх з багатоаспектним (філософським, культуротворчим, мистецтвознавчим, психологічним, професійним) змістом естетичної освіти; залучення студентів-дизайнерів до практичних форм та способів естетизації природного,

предметного, соціального та мистецького середовища; оволодіння такими різновидами досвіду самоорганізації естетичної культури, як емоційно-спонукальний, інтелектуально-регулятивний та креативно-корекційний.

Ураховуючи роль та значення багатьох чинників впливу на формування естетичної культури майбутніх дизайнерів в системі вищої освіти в нашому дослідженні виявлено спробу розробити *науково-педагогічну модель* вказаного процесу. Ця модель інтегрує найважливіші параметри процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, засвідчує роль вищих навчальних закладів у реалізації комплексу науково-педагогічних рішень демонструє доцільність упровадження системного підходу до розвитку цього духовно-функціонального утворення майбутніх дизайнерів.

За результатами теоретичного дослідження визнано доцільним передбачення у науково-педагогічній моделі формування естетичної культури майбутніх дизайнерів таких блоків, як теоретичний, діагностичний, концептуальний, методичний, процесуальний та результативний (Рис. 1.).

Науково-педагогічна модель формування естетичної культури майбутніх дизайнерів дозволяє виділити положення та вимоги, яким має відповідати вказаний процес і згідно яких планується його реалізація на практиці. Для викладачів вищої школи науково-педагогічна модель покликана дати відповіді на важливі запитання, зокрема:

- яким теоретико-методологічним і концептуальним положенням має відповідати процес формування естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- на яких етапах зазначеного процесу має відбуватися формування естетичної культури майбутніх дизайнерів;

**НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ
ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ**

ТЕОРЕТИЧНИЙ БЛОК

Теоретико-методологічні засади формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

Сутність естетичної культури

Структура естетичної культури

Функції естетичної культури

Детермінація естетичної культури

ДІАГНОСТИЧНИЙ БЛОК

Діагностика сформованості естетичної культури майбутніх дизайнерів

Значення, зміст, методи діагностики естетичної культури

Критерії, показники рівні сформованості естетичної культури

Аналіз ефективності формування естетичних якостей майбутніх дизайнерів

КОНЦЕПТУАЛЬНИЙ БЛОК

Педагогічна концепція формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

Мета

Завдання

Напрями

Принципи

Умови

МЕТОДИЧНИЙ БЛОК

Програмно-методичне забезпечення формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

Методика формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ БЛОК

Поетапна організація процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

Початковий етап

Основний етапи

Завершальний етап

РЕЗУЛЬТАТИВНИЙ БЛОК

Оцінка та інтерпретація результатів формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

Результати формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

Результати використання педагогічних умов формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

Результати впровадження комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів

- за якою програмою та методиками має здійснюватися формування естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- яких результатів має досягнути процес формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

В межах теоретичного, діагностичного, концептуального, методичного, процесуального та результативного блоків виявляється можливим представлення моделі процесу формування естетичної культури в її різноаспектних вимірах. Це робить моделювання таким, що *всесторонньо* охоплює процес формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, посилює його *об'єктивний характер*, сприяє урахуванню найважливіших закономірностей та особливостей підготовки майбутніх фахівців з дизайну до плідного зв'язку з естетичними цінностями.

Теоретичний блок науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах акумулює в собі теоретико-методологічні положення, які визначають формування естетичної культури майбутніх дизайнерів як соціально, культурологічно, педагогічно та особистісно детермінований процес. Це дозволяє визначати відповідний вектор розвитку естетичної культури особистості та моделювання процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

В *діагностичному блоці* науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах знаходять своє відображення положення, які розкривають сутність та значення процесу діагностування естетичної культури, висвітлюють особливості цього процесу, переконують у важливості та необхідності вивчення існуючого стану сформованості у студентів-дизайнерів духовно-практичного зв'язку із світом прекрасного у навколишньому середовищі та мистецтві.

Концептуальний блок науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

охоплює низку питань концептуального змісту, що визначають відповідну основу педагогічного забезпечення процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів в системі вищої освіти. Концептуальний блок передбачає розкриття на теоретичному рівні таких аспектів, як мета, завдання, напрями, принципи та умови формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, спрямований на формування фундаментальних параметрів вказаного процесу, його ціннісно-змістової, процесуальної та організаційної складової. Концептуальні положення науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів мають важливе значення для вищих навчальних закладів, дозволяють вибудовувати правильну стратегію і тактику щодо педагогічного супроводу вказаного процесу, надавати йому цілеспрямованого характеру, забезпечувати послідовні й ефективні освітньо-педагогічні дії.

Процесуальний блок науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах містить положення, що визначають основні етапи процесу формування естетичної культури студентів-дизайнерів в системі вищої освіти. Зазначений процес передбачає співпрацю викладачів та студентів у вказаному контексті, вирішення актуальних завдань, що дозволяють впливати на розвиток естетичної активності студентів, залучення їх до виконання художньо-творчих проєктів.

Результативний блок науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах передбачає висвітлення результатів науково-педагогічного пошуку, узагальнення даних, що засвідчують динаміку змін, які відбулися на теоретичному та експериментальному рівнях, а також в системі науково-педагогічного супроводу процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів. Результативний блок зазначеної моделі охоплює дані, що засвідчують обґрунтованість окремих положень науково-педагогічного пошуку, динаміку сформованості естетичної культури студентів-дизайнерів, а також доцільність та ефективність

використаних на практиці педагогічних умов та засобів впливу на естетичну свідомість й активність майбутніх дизайнерів.

Методичний блок науково-педагогічної моделі процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. Він передбачає висвітлення програмно-методичних питань, які визначають зміст, форми, методи, засоби та технології, необхідні для проведення освітньо-педагогічної роботи, організації окремих освітніх заходів, залучення студентів до участі в процесі спілкування, пізнання та творчості, пов'язаної зі світом прекрасного. Методичний блок охоплює різні аспекти процесу науково-педагогічної моделі формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, спрямований на розробку змістових, інформаційних, організаційних та інших питань, пов'язаних із педагогічним забезпеченням впливу на естетичну свідомість та активність студентів, розвиток їх творчих сил і можливостей у сфері художньо-конструкторської, дизайнерської діяльності, містить в собі методику та комплексну програму формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.

КОМПЛЕКСНА ПРОГРАМА ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ДИЗАЙНЕРІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Дослідження проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах дозволяє зазначити, що в її вирішенні важливе значення має теоретичне осмислення найважливіших аспектів та закономірностей розвитку цього духовно-функціонального явища, а також вирішення цих питань в умовах сучасної освітньо-педагогічної практики. Осмислення на теоретичному рівні проявів естетичної культури майбутніх дизайнерів засвідчило, що це є *духовно-функціональне утворення особистості, яке певним чином структуроване, має внутрішні і зовнішні зв'язки, знаходиться*

в стані динамічного розвитку, спирається на властиві йому можливості самоорганізації.

Такий погляд на сутність естетичної культури майбутніх дизайнерів дозволив визначити характерні ознаки процесу формування естетичної культури в системі вищої освіти. Наголошено, що визначальною у цьому процесі має бути естетична культура дизайнерів, її спроможність виконувати відповідні функції як зовнішньої спрямованості, так і внутрішньої орієнтації. З урахуванням зазначеного була розроблена педагогічна концепція формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах, в якій знайшли належне обґрунтування такі аспекти процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, як його мета, завдання, напрями, принципи та педагогічні умови.

Формування естетичної культури майбутніх дизайнерів являє собою процес, який визначається багатьма чинниками впливу. Для їх урахування нами була розроблена науково-педагогічна модель процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, яка охоплювала декілька блоків, а саме: теоретичний, діагностичний, концептуальний, методичний, процесуальний та результативний.

Науково-педагогічна модель формування естетичної культури майбутніх дизайнерів передбачає методичний блок, який пов'язаний з вирішенням важливих питань програмно-методичного забезпечення вказаного процесу, надання йому цілеспрямованого, послідовного й ефективного характеру. Прийняття обґрунтованих рішень, що стосуються комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, а також впровадження необхідних форм, методів та засобів впливу на естетичну свідомість та естетичну активність студентів набуває важливого значення. Це спонукає до проведення відповідної аналітичної роботи з метою створення необхідного програмно-методичного забезпечення вказаного освітньо-педагогічного процесу.

За результатами вивчення цього питання нами визнано доцільним акцентувати наступні аспекти:

- теоретичне обґрунтування комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах;
- структури та розділи комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах;
- змістові модулі комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах;

1. Теоретичне обґрунтування комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.

Освітньо-педагогічна діяльність за своїм змістом та характером є свідомою, передбачає глибоке розуміння того, що потрібно робити в освітньо-виховному процесі і яким чином досягати визначеної мети. В центрі педагогічної уваги знаходяться питання, що характеризують зміст освітньо-виховного впливу, а також способи і методи його реалізації на практиці. Це визначає необхідність розробки та обґрунтування питань, пов'язаних з програмним забезпеченням процесу навчання і виховання студентської молоді.

Формування естетичної культури майбутніх дизайнерів є освітньо-педагогічним процесом, в якому набуває відсутньої гостроти й актуальності питання щодо його програмного забезпечення. Викладачі вищих навчальних закладів цікавлять питання програмно-змістового наповнення освітньо-виховного процесу, надання йому програмно-цільового характеру, дотримання обґрунтованих вимог стосовно системного підходу до розвитку у студентів художньо-естетичних якостей. Зазначені питання можуть бути успішно реалізовані за умови програмного забезпечення вказаного процесу та

впровадженні комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Важливо зазначити, що в педагогічній теорії і практиці проблема програмного забезпечення процесу формування естетичної культури особистості отримала певне осмислення та висвітлення в науковій літературі. Учені (С.Антонович, Л.Алутин, В.Білан, М.Букач, Л.Бутенко, М.Верб, Н.Вітковська, Л.Гарбузенко, Г.Гнатини, Л.Дубовик, Г.Зязюн, Е.Квятковський, Н.Крилова, В.Кудін, В.Лічкова, В.Лозової, Л.Масол, С.Мельничук, Б.Неменський, Л.Печко, М.Пічкур, О.Семашко, О.Седак, О.Софіленко, В.Титаренко, О.Федій, Г.Шенченко, В.Шнільчак, О.Цолокова та ін.) працювали над розробкою естетичного виховання молоді, формування естетичної свідомості підлітків, підготовки майбутніх вчителів до інтерпретації художніх творів, залучення студентської молоді до різних видів мистецтва та ін. Водночас, питання програмного забезпечення процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів ще залишається без належного обґрунтування. Це призводить до появи в умовах практики педагогічних рішень, які не враховують закономірності та особливості цього процесу, не відповідають сучасним уявленням про можливість формування естетичної культури як духовно-функціонального утворення особистості.

Ураховуючи актуальність цього питання, нами теоретично обґрунтовано положення, які мають бути враховані в процесі розробки комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. До них віднесено положення, що передбачають зв'язок естетичної свідомості та діяльності, соціального впливу та механізму самоорганізації естетичної культури, загального та індивідуального в процесі естетичного розвитку особистості, репродуктивного і творчого у залученні майбутніх дизайнерів до художньо-конструкторської діяльності.

Важливо зазначити, що у комплексній програмі формування естетичної культури майбутніх дизайнерів ураховано таку закономірність вказаного теоретичного процесу, як *зв'язок внутрішніх і зовнішніх чинників впливу*. Відомо, що соціальна практика впливає на процес естетичного розвитку особистості, спонукає її до активного освоєння прекрасного в дійсності та мистецтві. Водночас, цей процес має знаходити відповідну підтримку особистості, що передбачає використання внутрішніх чинників впливу, які пов'язані з дією механізму самоорганізації естетичної культури особистості.

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів покликана сприяти активному використанню як зовнішніх, так і внутрішніх чинників впливу, що висуває відповідні вимоги як до суспільної практики, так і особистості, її вміння належним чином використовувати духовний потенціал, спиратися на розвинені естетичні почуття, знання, світогляд. Узгодженість поглядів на вказаний процес між викладачами вищої школи і студентами має сприяти зміцненню зв'язку між ними, посиленню відповідальності й поваги до змісту і характеру естетичних відносин, які розвиваються на основі комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів дозволяє ураховувати таку закономірність цього процесу, як *зв'язок естетичної свідомості та діяльності особистості*. Йдеться про можливість майбутніх дизайнерів освоювати естетичні цінності на рівні свідомості, а також у процесі продуктивної діяльності за законами краси. Як засвідчує існуюча практика організації існуючого процесу у вищих навчальних закладах у формуванні естетичної культури майбутніх дизайнерів перевага надається вербальним формам і способам розвитку естетичної свідомості і, водночас, недооцінюється роль і можливості залучення до цього процесу естетичної діяльності студентів. Це призводить до появи суперечностей та неузгодженості

між естетичним досвідом, освоєним на рівні естетичних знань, понять та уявлень про прекрасне і тими вміннями та способами діяльності, які були набуті у процесі виконання певних завдань естетичного змісту.

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів покликана сприяти тісній взаємодії та зв'язку естетичної свідомості та діяльності особистості, створювати такі умови, щоб закріплені на рівні естетичної свідомості почуття, знання, світоглядні уявлення не залишалися поза увагою особистості, а активно використовувалися в процесі таких різновидів естетичної діяльності, як спілкування з прекрасним, пізнання естетичних і художніх цінностей, участь у розробці та виконанні художньо-конструкторських проєктів.

166/БР.
Теоретичний аналіз можливостей комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах дозволяє зазначити, що в цій програмі ураховується така закономірність, як зв'язок загального та індивідуального в процесі освоєння прекрасного в дійсності та мистецтві. Як зазначають вчені (М.Каган, Н.Крилова, Л.Печко, та ін.) в естетичній культурі особистості знаходить відображення широкий соціальний досвід пізнання прекрасного. Він дозволяє переносити на рівень особистості почуття, знання та уявлення про естетичні цінності навколишнього середовища, які знайшли певне відображення в творах мистецтва, естетичному оформленні побуту, творчості дизайнерів. Водночас, важливо ураховувати, що в процесі освоєння естетичного особистість виявляє свої власні почуття, співпереживає, розмірковує та оцінює явища. Цим самим вона засвідчує можливість індивідуального, особистісного освоєння художньо-естетичних цінностей й надання їм творчої інтерпретації.

Зазначена закономірність та особливість процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів урахована в комплексній програмі і передбачає відповідні педагогічні рішення та дії. Загальне та індивідуальне в освоєнні

естетичних цінностей та розвитку естетичної активності, використання наявних можливостей та механізму самоорганізації естетичної культури набувають важливого значення. Їх зв'язок та взаємозумовленість покликані сприяти збагаченню процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів, урахувати соціальні здобутки у сфері естетичного освоєння дійсності та мистецтва, а також індивідуальний, особистісний досвід встановлення творчого діалогу зі світом прекрасного.

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах дозволяє урахувати й таку закономірність вказаного процесу, як зв'язок *репродуктивних і креативних способів освоєння прекрасного в дійсності та мистецтві*. Ця естетична закономірність була урахована в комплексній програмі на підставі того, що особистість має широкі можливості репродуктивно переносити естетичний досвід, використовуючи при цьому окремі способи сприйняття виразності форми, конструкції, засобів передачі художньо-образного матеріалу та ін. Репродуктивне освоєння естетичних та художніх явищ має поєднуватися з можливостями особистості генерувати власні естетичні ідеї, дизайнерські проекти, розробляти оригінальні форми і способи передачі художньо-творчого задуму. Тісний зв'язок репродуктивного і креативного в системі естетичного розвитку особистості має бути забезпечений в освітньо-педагогічному процесі.

Вирішенню цього завдання покликана сприяти комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. Вона розрахована на передачу студентам досвіду, який вони можуть отримати в репродуктивний спосіб, шляхом переносу знань з однієї художньо-творчої ситуації в іншу, з одного твору мистецтва на процес осмислення іншого. Така транспозиція художньо-естетичного досвіду має поєднуватися з вміннями і навичками генерування естетичних та художніх ідей, плекання нового сприйняття та осмислення прекрасного в навколишній дійсності. Комплексна

програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах розрахована на збагачення вказаного зв'язку, надання студентам освітніх послуг, які б розвивали репродуктивні та креативні прояви їх художньо-конструкторської діяльності і, тим самим, збагачували досвід пізнання та творення прекрасного.

2. Структура та розділи комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах.

Значення комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів полягає в тому, щоб сприяти системному вирішенню вказаної проблеми. За своєю природою естетична культура особистості є системним духовно-функціональним утворенням, яке має внутрішню структуру, відповідні способи реагування на вплив зовнішніх та внутрішніх чинників, спирається на опрацьований механізм самоорганізації. Для її формування потрібні умови, які б забезпечували на системному рівні розвиток таких складових, як естетична свідомість, естетична активність та самоорганізація естетичної культури.

Теоретичне обґрунтування комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів засвідчило, що на її основі освітньо-педагогічний процес отримує можливість урахувати такі закономірності та особливості формування духовно-функціонального утворення особистості, як зв'язок естетичної свідомості та діяльності, зовнішніх і внутрішніх чинників впливу, загального та індивідуального в естетичному розвитку особистості, репродуктивного та креативного в організації художньо-конструкторської діяльності.

Можливості комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів пов'язані з тим, що на її основі відкриваються перспективи системного використання освітньо-педагогічного потенціалу вищих навчальних закладів. На розкриття й ефективне використання можливостей вищої школи в

процесі формування естетичної культури майбутніх дизайнерів була спрямована розробка комплексної програми, зміст якої полягав в реалізації на практиці педагогічних умов, необхідних для підвищення рівня естетичної підготовки студентів-дизайнерів.

Комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах характеризується тим, що має генералізовану ідею, яка полягає в педагогічному забезпеченні зазначеного процесу. Програма передбачає активне використання естетико-виховних можливостей навчальних занять, наукової роботи, позааудиторної та культуротворчої діяльності, пов'язаної з засвоєнням, збереженням та примноженням художньо-естетичних цінностей.

Важливо зазначити, що комплексна програма формування естетичної культури майбутніх дизайнерів має *декілька розділів*, що дозволяє послідовно розкрити освітньо-педагогічні можливості навчальних занять, наукової, культуротворчої та позааудиторної діяльності. Програма розрахована на постійне оновлення свого змісту, форм і методів впливу на естетичну свідомість та активність студентів. Програма передбачає також можливість її доповнення, уточнення та внесення певних змін.

Усвідомлення системного характеру комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів спонукало нас до визначення її структури, яка являє собою сукупність тематичних розділів, в яких зосереджується увага на вирішенні актуальних питань. Йдеться про такі питання, як використання можливостей вищої школи у формуванні естетичної культури майбутніх дизайнерів, змістове наповнення освітньо-педагогічного процесу та розкриття його функціональних можливостей, шляхи досягнення мети та вирішення завдань естетико-виховного впливу на особистість, реалізація на практиці основних напрямів формування естетичної культури майбутніх фахівців з дизайну.

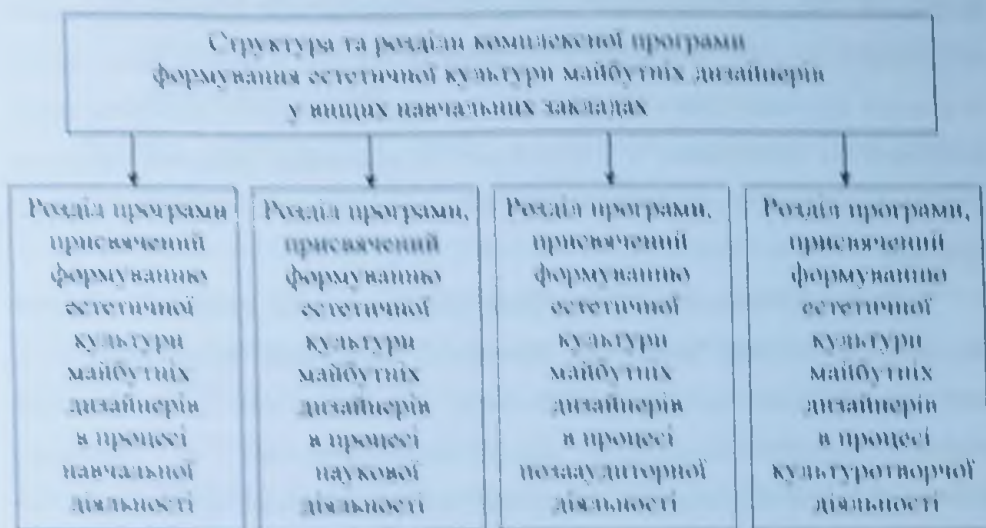


Рис. 2. Структура та розділи комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

За результатами комплексного аналізу нами визначено структуру комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах. Вона передбачає декілька тематичних розділів, які присвячені вирішенню зазначеної проблеми в процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротвірної діяльності (Рис. 2).

Розділ програми, присвячений формуванню естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі навчальної діяльності, має важливе значення. Адже навчальна діяльність у вищій школі є одним із провідних видів діяльності, який реалізує такі функції, як навчальна, розвивальна та виховна. Це сприяє набуттю студентами необхідних знань, понять та уявлень про навколишню дійсність, освоєння досвіду професійної спрямованості, розвитку психологічних якостей: почуттів, мислення, пам'яті, уваги та ін., формуванню системи духовних (моральних, політичних, правових, художніх, естетичних) цінностей.

Вивчаючи зміст цього розділу комплексної програми, ми виходили з першочергової думки, що навчальна діяльність студентів має широкі можливості впливу на довший державний розвиток естетичних почуттів, знань, понять та умовних про естетичне в дійсності та мистецтві. Навчальна діяльність здатна сприяти до опанування з естетичними та художніми явищами, розвивати естетичну активність студентів, сприяти забезпеченню самоорганізації естетичної діяльності.

Цей розділ комплексної програми розраховано на розкриття естетико-художнього потенціалу навчальної діяльності, висвітлення її можливостей у наданні студентів необхідної їм соціальної, художньої та естетичної інформації, розвитку емоційно-естетичної, інтелектуально-естетичної та креативно-естетичної активності, усвідомлення естетичних цінностей в різних сферах соціально-економічного та культурного життя суспільства, участі у процесі обговорення та прийняття рішень щодо якісних напрямків естетизації навколишнього середовища.

Важливою особливістю уваги в цьому розділі комплексної програми надано питанням, що пов'язані з освітньо-педагогічним забезпеченням процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів на матеріалі навчальної діяльності студентів. До таких питань нами віднесено:

- питання змісту та організації навчальної діяльності, що забезпечують інтегрування естетичної культури у свідомості студентів-дизайнерів;
- питання змісту та організації навчальної діяльності, що сприяють естетичній освіті майбутніх дизайнерів;
- питання змісту та організації навчальної діяльності, що впливають на розвиток естетичної активності та залучення студентів до естетизації навколишнього середовища;

- питання змісту та організації навчальної діяльності, що пов'язані з оволодінням студентами-дизайнерами досвідом самоорганізації естетичної культури.

Важливе значення має розділ комплексної програми, присвячений питанням *формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі наукової діяльності*. Зазначимо, що у процесі набуття студентами вищої освіти наукова діяльність відіграє помітну роль. Майбутні фахівці привчаються здобувати нові знання, виконувати пошукові, дослідно-експериментальні дії, які дозволяють отримувати цікаві дані про розвиток природи, суспільства, культури та людини. У процесі наукової діяльності студенти збагачують свій досвід, отримують необхідну їм соціальну, наукову, художню та естетичну інформацію, розвивають інтелектуальні та творчі здібності, оволодівають уміннями і навичками пошукової, науково-дослідної діяльності у сфері сучасного виробництва, суспільних відносин, розвитку культури, мистецтва, дизайну.

Зміст цього розділу комплексної програми передбачає розкриття освітньо-виховних можливостей наукової діяльності та її використання з метою формування у майбутніх дизайнерів естетичної культури. Адже важливим є використання наукової діяльності як одного з чинників впливу на естетичну свідомість студентів, розвитку їх естетичних почуттів, знань, мислення, оцінної діяльності, уміння самостійно інтерпретувати художні та естетичні цінності, розкривати їх змістову, ціннісно-орієнтаційну та креативну сутність.

Важливо зазначити, що цей розділ комплексної програми присвячено висвітленню естетико-виховного змісту та значення *наукової діяльності*, її ролі у збагаченні художньо-естетичних знань, понять та уявлень студентів, розвитку уміння самостійно сприймати, оцінювати та інтерпретувати художні та естетичні цінності, стимулюванні внутрішньої мотивації та інтересу до використання наявних можливостей та механізму самореалізації естетичної культури.

У процесі розробки змісту цього розділу комплексної програми особливе значення було надано питанням, що висвітлюють педагогічні умови формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі наукової діяльності. До таких питань нами віднесено:

- питання змісту та організації наукової діяльності, що сприяють актуалізації естетичної культури як соціального, культурологічного та освітньо-педагогічного явища;
- питання змісту та організації наукової діяльності, набуття студентами-дизайнерами необхідної естетичної освіти;
- питання змісту та організації наукової діяльності, що спонукають до вияву естетичної активності студентів та їх участі в процесі естетизації навколишнього середовища;
- питання змісту та організації наукової діяльності, що стимулюють та забезпечують механізм самоорганізації естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Один із розділів комплексної програми присвячено питанням *формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі позааудиторної діяльності*. Це той вид діяльності, який здійснюється у вищій школі і пов'язаний з участю студентів у клубній, гуртковій роботі, громадських та молодіжних об'єднаннях і організаціях. Позааудиторна діяльність визначається з урахуванням інтересів, орієнтацій та потреб студентів, їх захоплення окремими напрямками і формами громадської активності, просвітницької роботи, благодійної та волонтерської діяльності, пов'язаної з підтримкою людей, які відчувають потребу у наданні допомоги.

Зазначимо, що позааудиторна діяльність має значні освітньо-педагогічні можливості. У процесі її організації студенти мають можливість реалізувати духовні інтереси та потреби, захоплюються окремими видами художньої культури та мистецтва, цікавляться етно-культурними здобутками українського

суспільства. У процесі позааудиторної діяльності студенти отримують досвід неформального спілкування зі світом прекрасного, приймають участь у засіданнях студентських клубів, заняттях гуртків за інтересами.

У цьому розділі комплексної програми розкриваються естетико-педагогічні можливості позааудиторної діяльності, яка здійснюється у вищих навчальних закладах, наголошується на необхідності використання наявного потенціалу цього виду діяльності студентів з метою впливу на їх естетичну свідомість, розвиток естетичної активності, участь у художньо-творчих проєктах, конкурсах, фестивалях, виставках творчих, дизайнерських робіт.

Позааудиторна діяльність у вищій школі може стати ефективним чинником впливу на формування естетичної культури майбутніх дизайнерів. Для цього в тематичному розділі комплексної програми передбачено освітньо-педагогічні заходи, спрямовані на вирішення низки питань. До таких питань віднесено:

- питання змісту та організації позааудиторної діяльності, що сприяють актуалізації естетичної культури як духовно-функціонального утворення особистості;
- питання змісту та організації позааудиторної діяльності, що сприяють отриманню студентами-дизайнерами естетичної освіти, ознайомленню з необхідними знаннями, поняттями, досвідом естетичного змісту;
- питання змісту та організації позааудиторної діяльності, пов'язаної з розвитком естетичної активності студентів та їх залученням до процесу естетизації навколишнього середовища;
- питання змісту та організації позааудиторної діяльності, що збагачують механізм самоорганізації естетичної культури, спонукають студентів до творчої самореалізації.

До комплексної програми включено розділ, який присвячено питанням *формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі*

культуротворчої діяльності. Цей вид діяльності має важливе значення для вирішення зазначеної проблеми і тому постає необхідність ефективного використання його освітньо-педагогічних можливостей у вищій школі. Культуротворча діяльність охоплює широкий спектр відносин, які реалізуються в цих умовах. Саме тому культуротворча діяльність спрямовується на вивчення, збереження та примноження матеріальних і духовних цінностей минулого і сьогодення. Для студентів-дизайнерів культуротворча діяльність відкриває широкі можливості входження в систему функціонування художніх, естетичних, дизайнських цінностей, їх сприймання, вивчення, аналізу, систематизації, а також створення сучасних проєктів художньо-конструкторського та естетичного змісту.

У цьому розділі комплексної програми передбачено розкриття освітньо-педагогічних можливостей культуротворчої діяльності, її використання з метою посилення уваги студентів до художньо-естетичних цінностей, їх сприймання та осмислення, розвитку у студентів-дизайнерів естетичного досвіду зв'язку з цінностями художньої культури та мистецтва, підтримки їх творчої діяльності, пов'язаної з поширенням естетичних цінностей, пропагандою естетичних знань, використанням на практиці способів освоєння прекрасного в природі, побуті, виробничій, соціальній сфері та мистецтві.

У процесі розробки змісту цього розділу комплексної програми були визначені питання, пов'язані з педагогічним забезпеченням процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у процесі культуротворчої діяльності. До таких питань віднесено:

- питання змісту та організації культуротворчої діяльності у вищій школі, що сприяють актуалізації естетичної культури особистості та її значення для сучасної культуротворчої практики;
- питання змісту та організації культуротворчої діяльності у вищих навчальних закладах, які забезпечують розвиток естетичної освіти

студентів, освоення ними необхідних знань в галузі художньої та естетичної культури;

- питання змісту та організації культуротвірчої діяльності студентів-дизайнерів, що впливають на розвиток їх естетичної активності, участь в процесі естетизації навколишнього середовища;
- питання змісту та організації культуротвірчої діяльності, що спонукають студентів до самоорганізації в системі відносин з естетичними цінностями.

3. Змістові модулі комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Важливо зазначити, що характерною ознакою комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів є наявність в ній генералізованої ідеї. Суть цієї ідеї полягає в тому, щоб шляхом інтеграції внутрішніх і зовнішніх чинників впливу забезпечити цілеспрямоване й поетапне формування естетичної культури майбутніх дизайнерів як духовно-функціонального утворення особистості. Саме тому визначено доцільним підпорядкування змістових і процесуальних аспектів зазначеної програми реалізації генералізованої ідеї.

Процесуальні аспекти комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вигляді навчальних закладах знайшли відображення в структурі зазначеної програми. Вона передбачає окремі розділи, в яких висвітлюються характерні ознаки та особливості формування естетичної культури майбутніх дизайнерів в процесі таких видів діяльності, як навчальна, наукова, позааудиторна та культуротвірча.

Аналіз структури комплексної програми засвідчив, що вона має враховувати освітньо-педагогічні можливості вищої школи. Відповідність програми наявному потенціалу *видів навчальних закладів* сприятиме успіху у вирішенні актуальних завдань професійної підготовки майбутніх дизайнерів і,

зокрема, формуванню їх естетичної культури. Вища школа покликана реалізовувати освітньо-педагогічні зусилля в процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності, що зумовлює доцільність і необхідність їх використання з метою формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Реалізація генералізованої ідеї комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів передбачає також активне використання її *змістових аспектів*. Йдеться про необхідність такого об'єднання освітньо-педагогічних зусиль, коли б отримуваний студентами естетичний досвід у процесі різних видів діяльності (навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої) акумулювався в їх свідомості, набував активного характеру, використовувався на практиці. Для цього має відбуватися інтеграція освітньо-педагогічного процесу в частині його змістового наповнення.

Майбутнім дизайнерам не потрібен інформаційний фон, їм потрібен інформаційний фонд, на який вони можуть спиратися у своєму житті, використовувати в системі взаємодії з естетичними цінностями. Саме тому виникає потреба у системному об'єднанні інформаційно-інтелектуального, емоційно-чуттєвого та креативно-діяльнісного досвіду, який покликані освоїти майбутні дизайнери у вищій школі. Спираючись на цей досвід вони отримують можливість збагачувати естетичну свідомість, розвивати естетичну активність, забезпечувати механізм самоорганізації естетичної культури.

Ураховуючи зазначене нами визнано доцільною розробку *змістових модулів комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів*. Змістові модулі являють собою програмний матеріал, в якому акумульовано естетичний досвід, необхідний для реалізації генералізованої ідеї формування естетичної культури майбутніх дизайнерів і який студенти покликані отримати у процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності. До змістових модулів віднесено такі, як: актуалізація естетичної

культури майбутніх дизайнерів, організація естетичної освіти майбутніх дизайнерів, участь студентів в естетизації навколишнього середовища, оволодіння досвідом самоорганізації естетичної культури (Рис. 3).

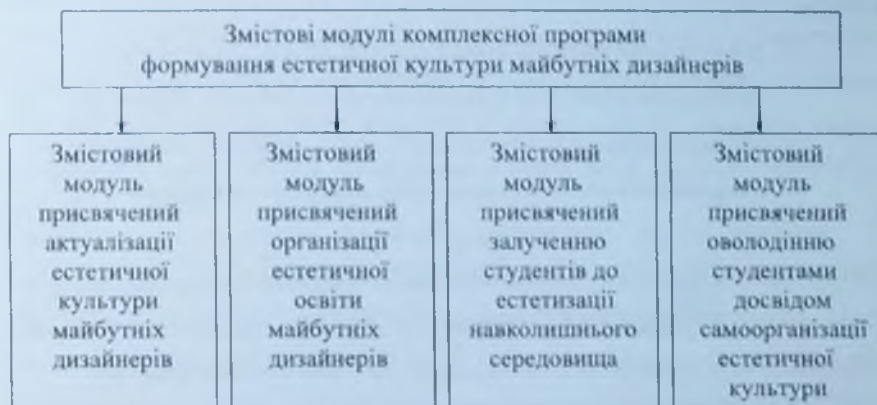


Рис. 3. Змістові модулі комплексної програми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах

Змістовий модуль, присвячений *актуалізації естетичної культури майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах*, охоплює питання, з якими покликані ознайомитися студенти в процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності. До таких питань віднесено:

- питання, що розкривають сутність та значення естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- питання, що розкривають особливості процесу формування естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- питання, що розкривають роль вищої школи у формуванні естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- питання, що розкривають вимоги до естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Змістовий модуль, присвячений *організації естетичної освіти майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах*, відображає різновиди змісту естетичної освіти, які покликані освоїти студенти у процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності. До таких різновидів змісту віднесено:

- філософський зміст естетичної освіти майбутніх дизайнерів;
- культурологічний зміст естетичної освіти майбутніх дизайнерів;
- мистецтвознавчий зміст естетичної освіти майбутніх дизайнерів;
- професійний зміст естетичної освіти майбутніх дизайнерів.

Змістовий модуль, присвячений *естетизації навколишнього середовища майбутніми дизайнерами у вищих навчальних закладах*, відображає способи, якими покликані оволодіти студенти в процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності. До таких способів віднесено:

- способи естетизації природного середовища;
- способи естетизації предметного середовища;
- способи естетизації соціального середовища;
- способи естетизації мистецького середовища.

Змістовий модуль, що присвячений *самоорганізації естетичної культури майбутніх дизайнерів*, відображає досвід, який студенти покликані освоїти у процесі навчальної, наукової, позааудиторної та культуротворчої діяльності. До цього досвіду віднесено:

- досвід самовідчуття, необхідний для самоорганізації естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- досвід самоусвідомлення, необхідний для самоорганізації естетичної культури майбутніх дизайнерів;
- досвід самореалізації, необхідний для самоорганізації естетичної культури майбутніх дизайнерів.

Таким чином, освітньо-виховна практика покликана спонукати майбутніх дизайнерів до усвідомлення того, що якість та відповідність їх естетичної культури залежить не від формального наслідування існуючих естетичних норм, критеріїв, цінностей, а від спроможності самостійно вибудовувати власну систему естетичного ставлення до навколишньої дійсності та мистецтва, спиратися на актуалізовані в естетичній свідомості почуття, знання, світоглядні уявлення, виявляти естетичну активність по відношенню до предметів, явищ і процесів, які мають місце у повсякденному житті, праці, навчанні, дозвіллі та творчості.

В умовах сьогодення майбутній дизайнер своєю продукцією повинен бути спроможним формувати естетичні смаки, естетичні цінності та естетичні ідеали сучасного суспільства, і для того щоб успішно вирішувати ці питання, він повинен йти на декілька кроків попереду в розумінні оточуючого людей світу, задавати важливі світоглядні орієнтири, дотримуватися й пропагувати певні морально-правові аспекти в своїй творчості. Для цього недостатньо володіти тільки професійними якостями і добре знати своє ремесло – необхідна багаторівнева наповненість дизайнера, в першу чергу, як особистості. І саме естетична культура в якості його духовно-функціонального утворення є тим стрижневим, базовим поняттям, на яке будуть нанизані різні аспекти його діяльності.

Отже, в зв'язку із цим, йдеться про якісно нові пріоритети в системі формування естетичної культури майбутніх дизайнерів. Ці пріоритети мають бути глибоко осмислені, що дозволить майбутнім дизайнерам усвідомити існуючі у їх професійній підготовці резерви, звернути увагу на необхідність набуття естетичного досвіду, спроможного до встановлення плідного художньо-естетичного діалогу з проявами естетичного в дійсності та мистецтві. Педагогічні дії, переорієнтовані з формального підходу до формування естетичної культури

майбутніх дизайнерів до вибудови духовно-функціонального утворення особистості на принципах самоорганізації дозволять суттєво оновити існуючу освітньо-виховну практику у вищих навчальних закладах. За таких обставин виникає потреба в подальшій модернізації вищої школи, яка має відповідні можливості для ефективного вирішення проблеми формування естетичної культури майбутніх дизайнерів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні проблеми гуманітарної освіти: зб. наук. пр. / за ред. А.М. Ломаковича, Г.В. Онкович. – К.: Кременець: КОГТП ім. Тараса Шевченка, 2004. – 400 с.
2. Андрощук І. В. Краса у системі розвитку естетичної культури особистості / І. В. Андрощук // Професійно-художня освіта України : зб. наук. пр. / [редкол. : І. А. Зязюн (голова), В. О. Радкевич, Р. Т. Шамагалю (заст. голови та ін.)]. — К. ; Черкаси : Черкаський ЦНТЕІ, 2007. — Вип. III. — С. 42–49.
3. Андрущенко В.П. Майбутнє університетів ХХІ століття: спроба прогностичного аналізу / В.П. Андрущенко // Педагогічна і психологічна науки в Україні : зб. наук. праць : в 5 т. – Т.5. Вища освіта. – К.: Педагогічна думка, 2012. – С. 11 – 30.
4. Андрущенко Т. Феномен естетичного : базові підвалини його сучасного пізнання / Тетяна Андрущенко // Вища освіта України. — 2008. — № 2. — С. 112–118.
5. Антонович Є.А. Теорія і методика дизайну в контексті розвитку концепції сучасного національного дизайну / Є.А. Антонович // Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць № 13. – Спеціальний випуск : Мистецько-педагогічна освіта: проблеми та перспективи. / Редкол. Буряк В.К. (гол. ред.) та ін. – Кривий Ріг : КДПУ, 2005. – С. 3 – 8.
6. Букач М.М. Естетичні засади реформування освіти / Микола Миколайович Букач // Наук. праці. Сер. : Пед. науки / Миколаїв. держ. гуманіт. ун-т ім. Петра Могили. — Миколаїв, 2004. — Т. 36, вип. 23. — С. 7–12.
7. Бутенко В.Г. Культурно-освітнє середовище навчального закладу як важливий чинник формування естетичного світогляду молоді / В.Г. Бутенко // Актуальні проблеми державного управління, педагогіки та психології. Збірник наукових праць. Херсонський національний технічний університет. – Херсон, 2010. – №2 (3). – С. 153 – 154.
8. Бутенко В.Г. Культурологічні аспекти формування естетичної свідомості учнівської і студентської молоді / В.Г. Бутенко // Педагогічні науки: зб. наук. пр. – Херсон: ХДУ, 2003. – Вип. 34. – С. 17 – 20.
9. Бутенко В.Г. Методологічні аспекти становлення мистецької та дизайнерської освіти в Україні / В.Г. Бутенко // Діалог культур: Україна в світовому контексті. Мистецтво і освіта: зб. наук. праць. – Вип. 6. – Львів: Українські технології, 2001. – С. 135 – 143.

10. Бутенко В. Г. Педагогіка краєв як теоретико-методичні основи естетичної освіти і виховання молоді / В. Г. Бутенко // Педагогічні і психологічні науки в Україні : [зб. наук. пр. : в 5 т.] / АПН України. До 15-річчя АПН України. — К., 2007. — Т. 1 : Теорія та історія педагогіки. — С. 267–278.
11. Гавришюк П. П. Эстетическая культура и социальный прогресс / Петр Иванович Гавришюк. — К.: Наукова думка, 1978. — 242 с.
12. Даниленко В. Я. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури. — Х.: ХДАДМ, 2005. — 243 с.
13. Джоза Д. М. Теорія і методика естетичного виховання школярів: навчально-методичний посібник / Д. М. Джоза, А. Б. Щербо. — К., 1998. — 390 с.
14. Зязюн І. А. Державна програма естетичного виховання / І. А. Зязюн, О. М. Семашко. — К., 1987. — 48 с.
15. Зязюн І. А. Естетичний досвід особи / Іван Андрійович Зязюн. — К.: Вища школа, 1976. — 174 с.
16. Іванов В. П. Практика і естетична свідомість: методологічні питання походження естетичної свідомості / Віктор Петрович Іванов. — К.: Мистецтво, 1971. — 222 с.
17. Каган М. С. Эстетическая культура личности / Моисей Самойлович Каган. — М.: Знание, 1988. — 127 с.
18. Комарова А. Н. Эстетическая культура личности / Анна Ивановна Комарова. — К.: Вища школа, 1988. — 152 с.
19. Комарова А. Н. Эстетическое воспитание студентов / А. И. Комарова. — Львов: Львов, ун-т, 1984. — 160 с.
20. Концепція сучасної мистецько-дизайнерської освіти України в умовах євроінтеграції // Збірник матеріалів Міжнародної науково-методичної конференції професорсько-викладацького складу і молодих учених в рамках УІІ Міжнародного форуму «Дизайн-освіта – 2015», м. Харків, 15 – 16 березня 2015 р. / За заг. ред. Даниленка В. Я. — Харків: ХДАДМ, 2015. — 220 с.
21. Кремень В. Г. Освіта у вимірах методології синергетики / В. Г. Кремень // Педагогічні і психологічні науки в Україні: зб. наук. пр.: в 5-ти т. — Т. 1: Загальна педагогіка та філософія освіти. — К.: Педагогічна думка, 2012. — С. 11 – 22.
22. Крылова Н. Б. Формирование культуры будущего специалиста / Н. Б. Крылова. — М.: Высшая школа, 1990. — 142 с.

23. Крылова Н. Б. Формирование эстетической культуры личности школьника трудовой коллектив, вуз / Н. Б. Крылова, Л. П. Печко. — М.: Знание, 1986. — 64 с.
24. Кудін В. О. Естетичне в системі навчання і виховання / В. О. Кудін // Єдність раціонального та емоційно-почуттєвого в освітньо-виховній системі : наук.-метод. зб. — Харків : ХДПУ, 1996. — С. 12—14.
25. Лісова С.В. Естетична культура особистості як складова підготовки майбутнього фахівця в системі професійної освіти / С.В. Лісова // Вісник Житомирського державного університету ім. І.Франка. — 2008. — Вип. 56. — С. 60—63.
26. Лічковах В.А. Естетика і професійна освіта / В.А. Лічковах // Вісник Чернігівського державного педагогічного ун-ту імені Т.Г. Шевченка. Серія педагогічні науки. — Чернігів: ЧДПУ імені Т.Г. Шевченка, 2008. — Вип. 7. — №72. — С. 28—31.
27. Мельничук С.Г. Теорія і практика формування естетичної культури майбутніх учителів: історико-педагогічний аспект 1980-1990 рр. [монографія] / С.Г. Мельничук. — Кіровоград: РВВ КДПУ ім. Волинського Волинченка, 2006. — 248 с.
28. Миропольська Н.Є. Формувати почуття прекрасного / Н.Є. Миропольська. — К.: Знання, 1987. — 32 с.
29. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2020 року [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.osvita.org.ua>.
30. Неменский Б. Мудрость красоты: о проблеме эстетического воспитания для учителя / Б. Неменский. — М.: Просвещение, 1987. — 255 с.
31. Педагогіка вищої та середньої школи : зб. наук. праць. — Вип. 26 : Мистецька освіта в Україні (теорія, методи, технології) / редакція Бурен В.І. (гол. ред.) та ін. — Кривий Ріг: КДПУ, 2009. — 427 с.
32. Печко Л.П. Эстетическая культура и воспитание человека / Л.П. Печко. — М.: ВНИИ, 1991. — 102 с.
33. Прусак В.Ф. Організаційно-педагогічні засади підготовки майбутніх дизайнерів у вищих навчальних закладах України: автореферат дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : 13.00.04 / В.Ф. Прусак. — К., 2008. — 20 с.
34. Руденченко А.А. Розвиток обдарованості студентів мистецьких навчальних закладів засобами етнодизайну: теорія і практика : монографія / А.А. Руденченко. — К.: Видавництво НПУ імені М. Драгоманова, 2006. — 357 с.

35. Рудницька О. Мистецтво у розвитку культури студентів / Рудницька О. // Діалог культур: Україна у світовому контексті. Мистецтво і освіта: зб. наук. пр. – Л.: Каменяр, 1998. – Вип. 3. – С. 82 – 88.
36. Рудницька О.П. Педагогіка загальна та мистецька: навч. посіб. / О.П. Рудницька; – К.: ТОВ «Інтерпроф», 2002. – 270 с.
37. Софіщенко О.В. Формування системи естетичних цінностей у студентів педагогічного навчального закладу: автореф. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: спец.: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти» / О.В. Софіщенко. – Луганськ. – 2003. – 20 с.
38. Титаренко В. Теоретичні основи формування естетичної культури учнівської молоді / Валентина Титаренко // Молодь і ринок, 2009. – Спецвипуск. – С. 6 – 11.
39. Томашевский В.В. Мировоззренческие основы формирования эстетической культуры будущих дизайнеров в высших учебных заведениях / В.В. Томашевский // Хабаршысы Еуразия гуманитарлық институтынын ; Токсандық журнал = Вестник Евразийского гуманитарного института ; ежеквартальный журнал. – Астана, 2013. – № 3-4. – С. 91-97.
40. Томашевський В.В. Системоутворюювальна роль естетичної культури в процесі підготовки майбутніх дизайнерів / В.В. Томашевський // Теорія і методика виховання: наук.-пед. вісник / за ред. В.Г.Бутенка. – Вип. 3. – Херсон, 2013. – С. 69 – 71.
41. Федь А.М. Естетичний світ педагога: [монографія] / А.М. Федь. – Слов'янськ: ІІІ «Канцлер», 2005. – 300 с.яя.
42. Шевченко Г.П. Естетизація навчального процесу у вищій школі / Г.П. Шевченко // Гуманізація навчально-виховного процесу: наук.-метод. зб. / за ред.: Легенького Г.І., Сипченка В.І. – Слов'янськ: СДПІ, 1998. – Вип. VI. – С. 3 – 6.
43. Шевченко Г.П. Художньо-естетичне виховання студентської молоді: [монографія] / Г.П. Шевченко, Ю.А. Пастухова. – Луганськ, 2010. – 180 с.
44. Щолокова О.П. Основи професійної художньо-естетичної підготовки майбутнього вчителя: [монографія] / О.П. Щолокова. – К: Віол, 1996. – 172 с.
45. Щербо А.Б. Красота воспитывает человека / А.Б. Щербо, Д.Н. Джола. – К: Рад. школа, 1974. – 104 с.
46. Ястребова Н.А. Формирование эстетического идеала и искусство / Н.А. Ястребова. – М.: Наука, 1976. – 296 с..